

Curs opțional, 2 ore săptămânal:

Ce este înțelegerea?

Relații dintre rațiunea teoretică și rațiunea practică

(Mircea Flonta, Gheorghe Ștefanov, Iulian Toader)

PRECONDIȚII: Se presupune că participanții la curs au urmat un curs de introducere în filosofie, precum și un curs introductiv de gândire critică și argumentare.

OBIECTIVELE CURSULUI: Cursul abordează tema fundamentală a înțelegerii, pe fundalul relațiilor dintre rațiunea teoretică și rațiunea practică. Textele propuse ilustrează emergența istorică și elaborarea teoretică a problematicii, precum și câteva contribuții semnificative pentru stadiul actual al cercetării. Printre autorii ale căror texte vor fi discutate menționăm pe Aristotel, Imanuel Kant, Max Weber, Otto Neurath, Edmund Husserl, Werner Heisenberg, Ludwig Wittgenstein, Clifford Geertz, Georg Henrik von Wright, Gilbert Harman și Christine Korsgaard.

TEMATICA:

- Statutul cunoașterii științifice, al înțelepciunii practice și al înțelegerii intelectuale în concepția aristotelică asupra virtuților dianoetice – Aristotel, *Etica Nicomahică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, Cartea VI, pp. 134-144, 146-152.
- Rațiune pură și rațiune practică la Kant. Problema unității rațiunii. – Immanuel Kant, *Critica rațiunii pure*, Editura Iri, București, 1998, *Canonul rațiunii pure*, pp. 569-588; Immanuel Kant, *Critica rațiunii practice*, Editura Științifică, București, 1972, *Prefața*, pp. 89-98 sus.
- Fapte și valori în știință – Max Weber, „Science as a Vocation”, în H. H. Gert, C. Wright Mills (editori), *From Max Weber: Essays in Sociology*, Routledge and Kegan Paul, Londra, 1967, pp. 137-156.
- Critica fundaționalismului empirist și rolul deciziilor practice în știință – Otto Neurath, „The Lost Wanderers of Descartes and the Auxiliary Motive (On the Psychology of Decision)”, în Otto Neurath, *Philosophical Papers 1913-1946* (editat de R. S. Cohen și M. Neurath), Reidel, Dordrecht, 1983, pp. 1-12.
- Simplitate și conservatorism – idealuri ale rațiunii teoretice sau ale rațiunii practice? – Gilbert Harman, „Practical Aspects of Theoretical Reasoning”, în Alfred R. Mele și Piers Rawling (editori), *The Oxford Handbook of Rationality*, Oxford University Press, Oxford,

2004, pp. 45-56.

- Știința și problemele vieții omenești în concepția fenomenologiei lui Husserl – Edmund Husserl, „Criza științelor ca expresie a crizei existențiale radicale a umanității europene”, în Mircea Flonta (editor), *Filosoful – rege?*, Editura Humanitas, București, 1992, pp. 15-31.
- Explicație teoretică și înțelegere – Georg Henrik von Wright, *Explicație și înțelegere*, Editura Humanitas, București, 1995, Cap. 1 – „Două tradiții”, pp. 25-53; Cap. 3 – „Intenționalitate și explicație teleologică”, pp. 98-141.
- Înțelegerea în știința teoretică a naturii – Werner Heisenberg, „Conceptul de «înțelegere» în fizica modernă”, în W. Heisenberg, *Partea și întregul*, Editura Humanitas, București, 2008, pp. 43-62.
- Înțelegerea unei practici – Ludwig Wittgenstein, „Remarks on Frazer's *Golden Bough*”, în Ludwig Wittgenstein, *Philosophical Occasions 1912-1951* (editat de James Klagge și Alfred Nordmann), Hackett Publishing Company, Indianapolis & Cambridge, 1993, pp. 119-155; Clifford Geertz, „Deep play: notes on the Balinese cockfight”, în C. Geertz, *The Interpretation of Cultures*, Basic Books, New York, 1973, pp. 412-453.
- Provocarea sceptică adresată rațiunii practice – Christine M. Korsgaard, „Skepticism about Practical Reason”, *The Journal of Philosophy*, Vol. 83, No. 1. (Jan., 1986), pp. 5-25.

EVALUARE: Nota finală va fi obținută pe baza participării active la întâlniri (40%), a unei prezentări realizate de către studenți în cadrul seminarului (20%) și a unui eseu (40%). Studenților li se oferă posibilitatea de a participa la un colocviu online, organizat la încheierea activității în cadrul *Jurnalului Departamentului de Filosofie Teoretică*, aflat la adresa:

<http://filosofieteoretica.wordpress.com/>

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

- Herbert Schnädelbach, „Rațiunea”, în H. Schnädelbach și E. Martens (editori), *Filosofie. Curs de bază*, Editura Științifică, București, 1999, pp. 61-90.
- Robert Nozick, *The Nature of Rationality*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1993.
- Robert Audi, *The Architecture of Reason: The Structure and Substance of Rationality*, Oxford University Press, Oxford, 2002.
- Alfred R. Mele și Piers Rawling (editori), *The Oxford Handbook of Rationality*, Oxford University Press, Oxford, 2004.
- David Papineau, *The Roots of Reason. Philosophical Essays on Rationality, Evolution, and Probability*, Oxford University Press, Oxford, 2006.
- Wallace, R. Jay, „Practical Reason”, în *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2009 Edition)*, Edward N. Zalta (ed.),
<http://plato.stanford.edu/archives/sum2009/entries/practical-reason/>